

Samfund i Hedvig Eleonora och Livet i Klara och Jakob

I vår fortsätter föreläsningsserierna om livet i Stockholm under gångna dagar. Den ena kursen kommer denna termin främst att behandla försvunna miljöer i Klara och Jakob på Norrmalm. Den andra kursen handlar om grannförsamlingen Engelbrekt, som tidigare var en del av Hedvig Eleonora.

Med många bilder berättar stadshistorikern Johan Haage om hus, människor, skolor, företag och mycket annat.

De olika avsnitten är i princip fristående, så det går bra att ansluta till kurserna nu i vår.

Hörnet Drottninggatan och Klarabergsgatan 1952. Foto: Lennart af Petersens

Hemgården och Edelweisskapellet

Vid Östermalmsgatan ligger det tidigare "familjehotellet" Hemgården, Sveriges första kollektivhus. Det lilla Edelweisskapellet inne på en gård vid Grev Turegatan har en märklig historia.

(Den avslutande delen av det avsnitt som påbörjades under hösten.)

Livet i gamla Klara och Jakob

Många av de gamla husen på nedre Norrmalm var förfallna, men hyrorna var låga och gav en nådatid åt hantverkare och ålderdomliga butiker. I de oftast omoderna lägenheterna bodde många gamla, som efter evakueringarna aldrig mer fann något riktigt fotfäste i livet. En framtidsdröm i glas, stål och betong skulle ersätta de slitna kvarteren, och en stad som formats under sekel utplånades på några decennier.

På Blasieholmen i Jakob fanns en hel del bostäder kvar ända in på 1970-talet, och man kunde finna överraskande praktfulla miljöer bakom dåligt underhållna fasader.

De fattigare delarna av Jakob utplånades liksom Klara i 1960-talets rivningsvåg, medan de förnärmare kvarteren kring Kungsträdgården, Norrmalmstorg och på Blasieholmen är bättre bevarade. *Kanske hinner vi också börja på:*

Gatu- och kvartersnamn i Klara och Jakob

Vem var Mäster Samuel? Vad var en beridarebana? Hur fick kvarteret Putten sitt namn? Kring Norrmalmstorg påminner Hamngatan och kvartersnamn som Styrpinnen och Skären om att vattnet en gång gick ända upp till torget. Brunkebergsåsen var en vild och farlig plats där häxor och rövare bedrev sitt onda spel. Gamla kvartersnamn som Trollhättan och Åskslaget erinrar ännu om detta ruskiga förflutna.

På Blasieholmen finns fantasieggande kvartersnamn som Måns Bock och Ostindiefararen samt den korta Teatergatan med namn efter Svenska Teatern, som brann på 1920-talet.

Tid: Onsdagarna 1 och 15 februari, 15 och 29 mars samt 19 april kl 10.30 – ca 12.45.

Plats: Församlingssalen, Jungfrugatan 2

Pris: 500 kr för hela serien

Upplysningar och anmälan: johan.haage@gmail.com eller 070-247 53 68

Livet i Engelbrekt del 2

*Vårens föreläsningsserie
om grannförsamlingen
Engelbrekt innehåller
följande avsnitt.*

*Östermalmsgatan 45 i hörnet av Floragatan
1957. Foto: Lennart af Petersens*

På västra Östermalm i gamla tider

Spårvägs- och busslinjerna var förr oförändrade under många decennier: alla visste att 5.an gick till Östra station och att trådbuss 41 trafikerade Sturegatan-Linnégatan. Från 1930-talet och framåt har det funnits många rivningsplaner för Östermalm, men lyckligt nog hann de bara delvis genomföras.

(Slutet på avsnittet som påbörjades under hösten.)

Hyrespalats och villor i Engelbrekt

Engelbrekt är en jämförelsevis ung församling, och av den äldsta bebyggelsen finns i dag inget kvar. Vid Valhallavägen, Engelbrektsgatan och Floragatan finns dock välbevarade miljöer från 1880-talet med påkostade hus. Lärkstaden och Eriksbergsområdet är intressanta och tidstypiska områden från 1910- och 20-talen. Även Engelbrekt drabbades av rivningar och okänsligt infogade nybyggen som det f d Arkitekthuset nära kyrkan och den tidigare tjeckiska ambassaden vid Floragatan.

Gamla butiker

Den anrika östermalmsbutiken Arvid Nordquist låg på två adresser i Engelbrekt under större delen av sin nästan 100-åriga tillvaro. Älgen och Elefanten var församlingens båda apotek. Rönnells antikvariat har haft samma adress under sina drygt 80 år. Hedengrens bokhandel låg vid Stureplan i mer än 100 år, men har nu tvingats flytta. Sandbergs bokhandel i närheten lades ner på 1970-talet. Systrarna Hultgrens handarbetsaffär stängde 2005 efter 108 år.

Tid: Onsdagarna 8 februari, 8 och 22 mars samt 12 och 26 april kl 10.30 – ca 12.45

Plats: Församlingssalen, Jungfrugatan 2

Pris: 500 kr för hela serien

Upplysningar och anmälan: johan.haage@gmail.com eller 070-247 53 68